Ħmieġ u laħam f'kopjun tas-seklu tmintax ta' qassis Kattoliku

Immanuel Mifsud

Is-suġġett ta' din it-taħdita huwa test miktub minn ċertu Feliċ Demarco (1713-1773), qassis Kattoliku mill-belt ta' Bormla (Malta) fl-1760. It-test kien kopjun għall-farsa tradizzjonali tal-karnival, magħrufa bħala l-*Qarċilla*, li sa ftit wara t-Tieni Gwerra Dinjija, kienet tinħadem minn atturi rġiel fit-toroq prinċipali tal-Belt Valletta u fi nħawi oħrajn rurali.[1] Minbarra referenzi sporadiċi f'kummentarji dwar il-Gżejjer Maltin, pereżempju fid-dizzjunarju tas-seklu tmintax ikkompilat minn Agius de Soldanis,[2] il-*Qarċilla* ġiet studjata biss minn żewġ antropologi Maltin, Ġużè Cassar Pullicino u aktar tard minn George Mifsud-Chircop, filwaqt li dan l-aħħar kienet studjata wkoll minn Conrad Fenech għat-teżina tiegħu għall-Baċellerat fl-Arti.[3] Dan ir-ritwal tal-karnival, magħruf ukoll bħala *Żwieġ la Maltija*, jippreżenta żewġ għarajjes żgħażagħ jiffirmaw il-kuntratt taż-żwieġ tagħhom quddiem nutar pubbliku. L-ispettaklu tat-triq kien jibda bi ġgajta ta' xalaturi li kienu jakkumpanjaw tliet atturi, tnejn li jaħdmuha tal-għarajjes u t-tielet fil-parti tan-nutar, flimkien ma' xi mużiċisti u raġel iġorr għarusa tal-ħelu fuq kejk. L-ispettaklu kien jispiċċa bit-tifrik ta' din l-għarusa tal-ħelu bl-għajjat u x-xalar tal-folla, ħafna drabi xurbana.

Kien l-antropologu Cassar Pullicino l-ewwel li ppubblika t-test fi studju li ħareġ fl-1954. Madankollu f'din il-pubblikazzjoni dan l-istudjuż innifsu ddeċieda li jiċċensura sewwa t-test.[4] Aktarx li dan għamlu għaliex fil-ġudizzju personali ta' Cassar Pullicino, it-test tqies vulgari wisq minħabba r-referenzi spissi għas-sesswalità, atti sesswali, iż-żoni eroġeniċi tal-ġisem uman, u

l-organi sesswali tal-annimali. It-test ta' Demarco, fil-fatt, kien kopjun burlesk li jiżżuffjetta bl-elit edukat, irrappreżentat min-nutar u, fl-istess waqt, kien jipprovdi divertiment lill-klassijiet inqas irfinati permezz ta' referenzi għall-gosti sesswali tagħhom. M'hemmx għalfejn jingħad li l-fatt li dan il-kopjun inkiteb minn qassis Kattoliku, serva ta' raġuni oħra biex Cassar Pullicino jħalli barra l-aktar siltiet oxxeni li kellhom jiġu ppubblikati żmien wara minn Mifsud-Chircop.[5]

It-test ta' Demarco mhuwiex l-unika verżjoni tal-*Qarċilla* li nstabet. Fil-fatt Cassar Pullicino jsemmi tliet verżjonijiet oħra tagħha, miktubin fl-1864, 1865 u 1889, filwaqt li Fenech jikteb dwar numru ta' verżjonijiet oħrajn kollha miktubin lejn tmiem is-seklu dsatax. Fenech josserva, iżda, li ebda waħda minn dawn il-verżjonijiet ma hija oxxena daqs dik ta' Dun Demarco.[6]

L-Għarusa

In-nutar, li huwa l-persunaġġ li jmexxi r-reċta, jiftaħ billi jintroduċi lill-għarajjes. Lill-għarusa jintroduċiha billi jagħti deskrizzjoni qasira tal-fiżiku tagħha: jimmetaforizzaha bħala baqra biex jirreferi għas-sura korpulenti tagħha. Fil-Malti mitkellem il-baqra għadha użata ħafna sal-lum bħala xbieha għal nisa korpulenti. Xi drabi l-istess metafora tintuża wkoll għal nisa li għalkemm mhumiex ta' statura kbira għandhom sider kbir. Fit-test ta' Demarco l-baqra tindika mara ħoxna li "tixbah/ 'L ommha minn wara, / U minn quddiem fiha x'wieħed jara."[7] Il-ħxuna minn dejjem kienet kwistjoni ambigwa (minbarra kontroversjali) minħabba li, minn banda tiġbed fuqha r-rabja u ż-żuffjett tal-Ħarsa maskili,[8] waqt li minn banda oħra hija suġġett tax-xehwa sesswali. Ġaladarba l-għarusa "fiha x'wieħed jara", wieħed għandu jifhem li n-nutar huwa miġbud lejn is-sura tagħha u qiegħed ukoll jistieden lill-udjenza biex tgawdiha waqt li tixħet Ħarsitha lejha.

Fil-kopjun ta' Demarco, il-karatteristika ewlenija tal-għarusa l-ħoxna hija l-libido insazjabbli tagħha. Diversi studjużi josservaw li spiss in-nisa ħoxnin huma assoċjati ma' ħeġġa sesswali straordinarja. Din il-ħeġġa, ikomplu jippreżumu dawn l-istudjużi, hija marbuta mal-femminilità ppronunzjata ta' nisa b'sura kbira: is-sider, il-ġenbejn u l-warrani, (li huma l-partijiet esterni l-aktar 'femminili' tal-ġisem), li f'nisa kbar huma aktar prominenti milli huma f'nisa ta' sura iżgħar. L-istess jista' jingħad għall-għarusa ta' dan it-test, għalkemm wieħed ma jistax jeskludi l-fatt li dan huwa test ta' farsa karnivaleska, u allura

hemm involut ukoll l-element tal-grottesk. L-iġsma ħoxnin, partikolarment dawk femminili, jissinifikaw il-grottesk, bħalma jidher mhux biss fil-festeġġamenti antiki bħall-karnival, imma wkoll fil-*freak shows* u, reċentement, fil-pornografija li turi iġsma ta' nisa bi statura kbira.[9] Ħafna drabi mara ħoxna hija ġġudikata bħala esaġerazzjoni, entità iperbolika, eċċessiva fid-dehra tagħha, li timxi id f'id mal-ħsieb Bakhtinjan tal-grottesk.[10] Terġa' u tgħid, il-ħxuna femminili spiss iġġorr magħha l-konnotazzjoni ta' voraċità u xehwa sesswali bla rażan. Dan huwa minnu fil-każ tal-għarusa fit-test ta' Demarco, li hija deskritta bħala mara b'libido qawwi u b'ġibda straordinarja għall-organu maskili l-aktar meta jkun kbir u erett: "ukill id-dukkar tagħha tridu minn dak il-kbir / Għaliex taqtgħu minnha filgħaxija mal-lejl jarġa' jsir."

L-ikel huwa użat bħala metafora oħra għall-organu sesswali maskili. Innutar jgħid lill-udjenza li l-għarusa jogħġobha ħafna l-ħjar u tiffanga fiz-zalzett. Is-simbolu falliku ta' dawn iż-żewġ oġġetti huwa pjuttost ovvju, imma huwa ta' sinifikat ikbar dan it-twaħħid tal-ikel u s-sess.[11] Il-ġisem oħxon jissenjalizza ikel żejjed kif ukoll sesswalità bla rażan: eċċessiv fid-daqs, fil-konsum tal-ikel u fix-xehwa sesswali. Fil-fatt, fi kważi kull referenza għall-għarusa s-sess jintrabat mal-ikel u viċiversa, bħalma jidher f'dawn is-siltiet:

> "ukill tagħmillu patt / Illi tagħmel trabi bir-risq / Għaliex tħobb tibla' zalzett frisk."
> "... tħobb tikolhom wisq il-kavati / Għaliex minn tagħha ftira tagħti."
> "U tinkaram wisq għall-ħjar / Għaliex tmut għan-nebula tal-majjal."

Il-'kavati' fit-test ta' Demarco (li huma speċjalità Maltija antika ta' ħelu miksi bl-għasel) ukoll huma simbolu falliku. L-għarusa tikkonsma l-ikel u s-sess b'voraċità liema bħalha mingħajr sens ta' rażan u dixxiplina, tant li lesta anke tikkonsma l-parti sesswali tal-annimali. Permezz tal-kitba taż-żwieġ hija trid tassigura ruħha li x-xewqat sesswali tagħha jiġu sodisfatti u, minħabba l-eċċess tagħha, mhijiex se tikkuntenta ruħha bil-membru kbir ta' żewġha, tant li trid ikollha x'taqsam sesswalment ma' kull min hu kapaċi jissodisfaha: "U kull min jiġi jżurha / Toħroġ tilqgħu u ddaħħlu ġewwa l-kċina."

Fl-istudju riċenti tiegħu dwar it-test ta' Demarco, Fenech[12] jinterpreta l-kċina, li fid-djar Maltin ġeneralment tkun fin-naħa ta' ġewwa, bħala referenza oħra għas-sess. Għaldaqstant, meta l-għarusa tieħu lil dak li jżurha ġewwa, fin-naħa l-aktar ġewwenija tad-dar, tkun qiegħda, metaforikament, tieħu lil dan it-tali ġo fiha. Fix-xbieha tal-kċina, l-ikel u s-sess jerġgħu jintrabtu flimkien u, għal darba oħra, l-aptit tal-għarusa, għall-ikel u s-sess, huwa voraċi.

Anki jekk in-nutar donnu jħajjar lill-udjenza tinġibed lejn ġisem l-għarusa, id-deskrizzjoni li jagħti tagħha mhijiex nieqsa mill-kontradizzjoni, għax filwaqt li jgħid li t-tfajla ħaqqha ħarsa sewwa minħabba l-korpulenza tagħha, f'partijiet diversi tal-farsa jagħti dettalji ta' ġisimha li xejn ma jħajru lil dak li jkun.

Minn wara ftita ħotbija
Widnejha naqra kbar
Jixbhu lil tal-ħmar.
U ħalqha nitfa kbir
U geddumha bħal tal-ħanżir.
Imneħirha daqs l-Imdina
Li f'wiċċha jagħmlilha żina,
[...]
U għajnejha żina fuq il-ħaddejn,
Minn waħda għamja werċa
U mill-oħra ma tara xejn.

Id-dehra grotteska ta' dan il-ġisem issir kompleta meta wieħed jinnota li kull parti ta' wiċċha hija eċċessiva u dan għaliex il-mara l-ħoxna, li ġisimha jindika r-redikolu, irid bilfors li jkollha fatturi oħrajn minbarra d-daqs li jirrenduha tad-daħq.

Fattur importanti ieħor li jirrigwarda l-karattru tal-għarusa huwa l-aġenzija. L-enerġija sesswali u l-ħniżrija tagħha qatt ma jonqsu, anzi, l-istinti bla rażan għas-sess u l-ikel mhux biss huma pronunzjati ħafna iżda jagħtuha awtorità fuq l-għarus. Il-kontenut sesswali tal-kopjun kważi dejjem huwa assoċjat mal-għarusa u f'dawk is-siltiet fejn huwa l-għarus li jidher assoċjat mas-sess dan jidher sottomess u servili lejn it-tfajla. Pereżempju waħda mill-wegħdiet li l-għarusa tagħmel lill-għarus hija li "f'dak iż-żmien illi tkun ħebla. / Il-għarus ma jistax jaħrat biha" u "ma jistax isuqha biex il-għarus jista' jitla' fuqha." Barra minn hekk "jekk ma jikkuntentahiex / Jieħu zokk tal-fiġel / u jmur jiddobba." Wieħed jista' jikkonkludi li dawn il-karatteristiċi huma tipiċi tat-topos tal-*mundus inversus* li, kif jikteb Paul A. Kruger, isib l-oriġini tiegħu fil-letteratura satirika u ċ-ċelebrazzjonijiet karnivaleski.[13] Rigward il-*mundus inversus*, Ralf Remshardt jargumenta li dan il-prinċipju jippreżenta l-loġika ta' ċerti prassi soċjali maqluba ta' taħt fuq u dan jidher l-aktar fir-relazzjonijiet bejn il-klassijiet soċjali u l-ġens.[14] Madankollu tajjeb li wieħed jinnota wkoll li l-mara awtorevoli ma tidhirx biss fil-farsa, iżda hemm sorsi oħrajn, li ma

jippreżentawx il-grottesk, li fihom il-mara tidher ta' sikwit bil-mazz f'idejha. Pereżempju dan huwa evidenti f'numru ta' għanjiet u taqbiliet tradizzjonali miġbura minn Bertha Ilg u Hans Stumme fil-bidu tas-seklu li għadda. Dawn huma ftit eżempji:

Kemm nixtieq insir dollieqha
Fuq il-mejda tas-sinjuri,
Biex jaqsmuni felli felli,
W il-ġuvintur iduquni.

***

Ara żewġi u maħbubi
Mis-safar ġewni flimkien!
L-ewwel imħabbti għal maħbubi,
Għax għal żewġi għandi żmien![15]

F'numru ta' gazzetti satiriċi li tfaċċaw bejn tmiem is-seklu dsatax u l-bidu tas-seklu għoxrin, li fil-każ ta' ħafna minnhom ġew ippubblikati biss ftit ħarġiet, jinstabu psewdoartikli li 'jirrappurtaw' stejjer ta' nisa jkornu lil żwieġhom u jinvolvu ruħhom f'avventuri sesswali riskjużi.[16] Huwa f'waqtu li wieħed jinnota wkoll sorsi oħra ta' kitbiet ta' natura mhux letterarja, li wkoll taw xbihat prodiġi u perikolużi tal-Mara Maltija. Fl-1764, Camillo Spreti, uffiċjal għoli tal-Ordni ta' San Ġwann, ippubblika ktieb b'deskrizzjoni ta' Malta u parir lill-kavallieri żgħażagħ li fih josserva li:

the fewer Maltese-speaking Households you frequent the better for you, for it is selling yourself into Slavery. For when once a Knight establishes familiar relations with a House, the Ladies of Malta insist that he come there at least two or three times a day and if ever one absents oneself for five or six days they will split your ears with a thousand questions, which they put, not with any desire to hear of your Health, but solely from avidity to hear about your affairs – if you are kind enough to reveal them – and from a desire frequently to be courted – a weakness common to all Women. You must know, since we are writing upon the subject of Women, that Malta is very close to the Torrid Zone (as you have read in the History of the said Island described by me) and therefore all the people and especially the Women are of a hot and Wanton Nature.[17]

Sal-1957 vjaġġaturi barranin lejn Malta tħajru jikkummentaw, xi drabi b'ton kritiku, fuq id-dehra fiżika tan-nisa Maltin, u dejjem ġibdu l-attenzjoni tal-qarrejja tagħhom għad-daqs kbir tagħhom. Wieħed minn dawn il-vjaġġaturi, Christopher Kininmonth, jagħti din id-deskrizzjoni skjetta ta' grupp ta' nisa li ltaqa' magħhom f'raħal:

> *their large stomach supporting the weight of vast breasts balanced precariously by great haunches behind – filled with admiration both for the height of those sharp, black, grinding heels and the buzz of frizzy hair, the terribly wedded, amoral air of ... of what? ... of nymphomania satisfied, and jewellery to show for it.*[18]

Hemm punt ieħor li nixtieq inqajjem f'dan ir-rigward. Diversi skulari osservaw li filwaqt li l-kultura Mediterranja Latina (predominantament l-Italja u Spanja) ippropagat il-kunċett tar-raġel *macho* li jġorr ir-rwol ta' aggressur u instigatur, il-kulturi Mediterranji Musulmani u tal-Lvant, għall-kuntrarju, ipperċepixxew ir-raġel bħala vittma innoċenti tal-mara tentatriċi kkaratterizzata b'sesswalità bla rażan li tikkorrompi u tiddistruġġi lir-raġel bis-saħħa tal-ħażen u ż-żina bla limiti tagħha. F'dawn in-naħat tal-Mediterran in-nisa kienu kkunsidrati bħala pervertiti laxki maħkuma minn xehwa sesswali annimaleska.[19]

Dan ifisser li r-rappreżentazzjoni tal-għarusa żienja u nieqsa mir-riedni fuq is-sesswalità qawwija tagħha taf ma tkunx sempliċiment inverżjoni tan-normi soċjali tipika tal-element grottesk tal-karnival, imma riflessjoni ta' perċezzjonijiet soċjali oħrajn li jmorru lil hinn mir-ritwali strettament karnivaleski jew grotteski.

L-Għarus

Bażikament Demarco jikkaratterizza 'l-għarus bħala l-qaddej sesswali tal-għarusa. Id-deskrizzjoni fiżika tal-ġuvni tispeċifika li "għandu siequ l-quddemnija / Fiha n-nemmilija, u tan-nofs bewwelija." L-enerġija sesswali tiegħu wkoll hi ppreżentata b'metafora bestjali: "Tul sena dari jġerrih għal dejjem ħa l-ewwel / Kemm-il sena ilu qabel għamnewwel". Dawn huma metafori falliċi li jissinifikaw is-saħħa sesswali, li tidher fis-suġġeriment dwar id-daqs kbir tal-organu sesswali. L-għarusa twiegħed "ukill fuqha mitraħ tas-suf tal-għelieqi / Biex fuqu l-għarus jagħmel il-kerċieħi" u b'hekk "dana l-mitraħ tagħtihulu / Biex fuqu jifraħ u jittieraħ."

Ġaladarba l-aġenzija ta' dan l-akkoppjament huwa tal-għarusa, il-kuntratt taż-żwieġ jistabbilixxi wkoll meta din il-koppja għandha tagħmel is-sess. Kif diġà ntwera l-għarusa mhijiex se taċċetta kuntatt sesswali waqt it-tqala, iżda l-kuntratt jistipula wkoll li l-għarusa titlob lill-għarus "illi m'għandux jagħtiha fastidju għar-rużarju / Qabel iġibilha xi ħaġa minn ġewwa l-armarju", metafora li Fenech jinterpretaha bħala referenza oħra għall-organu sesswali tal-għarus. Fuq kollox, bil-kitba taż-żwieġ l-għarusa qiegħda torbot lill-għarus li jassiguraha li hija "ma tbatix mill-aptit / Għaliex il-għarus iġibilha ftit", u dan għaliex l-enerġija sesswali tiegħu taħdem għall-benefiċċju tal-mara.

Il-kopjun ftit li xejn jelabora fuq l-għarus -- tendenza oħra tal-kitba popolari, li tiffoka l-aktar fuq il-mara – ħlief għal xi kummenti negattivi u derogatorji li, paradossalment, jesprimu dubju fuq il-maskulinità tiegħu minkejja li suppost immatura sesswalment. Pereżempju n-nutar iħabbar li l-ġuvni "għadu ma nfatamx mill-biżżula" u li għandu l-orifiċju anali mimli għanqbut, metafora li Mifsud-Chircop jaraha bħala referenza għall-mard venerju jew morliti.

Ir-ritratt ta' dan il-ġuvni raħli mhux biss huwa grottesk iżda, aktar minn hekk, huwa oxxen. Din l-oxxenità hija kwalità tipika tas-satira li kienet issir fil-konfront tar-raħħala. Kif josserva Eco fil-volum tiegħu dwar il-kruha, l-irġiel raħħala fl-Ewropa l-antika kienu ta' spiss jitpinġew b'kundizzjoni ta' prijapiżmu, b'ġenitali sfigurati u, konsegwentement, diżgustanti. Eco jemmen li aktar milli komiċità popolari, dan it-tip ta' satira:

> *was more an expression of the contempt and diffidence in which peasants were held by the feudal and ecclesiastical worlds, who took sadistic pleasure in the peasant's deformities and laughed* at *him rather than* with *him.*[20]

Il-kopjun ta' Demarco, fil-fatt, jiddeskrivi dan il-prijapiżmu tal-għarus li l-pene tiegħu jixbah lil dak ta' ħmar jew ta' ħanżir, tant li jikkwalifikah bħala t-tielet riġel. Wieħed ma jridx jinsa li l-kopjun, bl-oxxenitajiet kollha li fih, inkiteb minn membru tal-kleru. Għaldaqstant jidher li l-pożizzjoni li jieħu Eco toħloq tensjoni mat-teorija ta' Bakthin li permezz tal-ġisem grottesk u r-ritwal karnivalesk in-nies komuni kienu jirredikolaw anki lilhom infushom meta wieħed iqis l-affinità li kienu jħossu ma' dan it-tip ta' ġisem anki jekk, kif jitteorizzaw Holliday u Sanchez Taylor, "*making the grotesque the subject of laughter, one implicitly laughed at oneself.*"[21] Il-grottesk, li minnu nnifsu ma setax ikun sabiħ, mhux biss kien jiġbed l-attenzjoni tan-nies komuni, iżda kien ukoll jattira s-simpatija tagħhom.

Fl-aħħar mill-aħħar, in-nutar ipoġġi lilu nnifsu fil-kategorija tal-grottesk, b'serje ta' ċajtiet offensivi ħafna did-darba indirizzati lejn l-udjenza nfisha u jinkludi lil min kien qiegħed jara l-farsa fil-ġabra ta' iġsma koroh u diżgustanti. L-ewwel nett, l-ispettaturi huma mgħajra "bhejjem" u "bgħula tal-bliet", u aktar tard in-nutar jisħethom billi jitlob 'l Alla jixħet il-korla tiegħu fuqhom – "'K Alla jamar narakom imdendlin 'il barra l-bieb" – waqt li jiddikjara wkoll illi li kellu jara 'l xi ħadd minnhom mgħallaq ma kienx se jmur iħollu. L-aktar ċajt insolenti li n-nutar jindirizza lill-udjenza bih jagħmel referenzi speċjali għall-orifiċju anali, l-eskreta u fluwidi oħrajn tal-ġisem li ħafna drabi jsibu rwieħhom inklużi bi prominenza fil-ġeneru tal-grottesk u l-abbjett. In-nutar jinsulta lill-udjenza tiegħu billi jistqarrilhom li "fuqkom Sinjuri appena naħra" u "stennewni naqra sa ma mmur / Jiena f'wiċċkom naħra." Il-farsa tispiċċa b'referenza għall-ħmieġ anali, tant li l-folja li fuqha jinkiteb id-dokument taż-żwieġ tispiċċa "ssiġillata bil-ħara / Li kellu jiċċappas fuq kull min semagħna." Is-sors ta' diżgust li jikkaratterizza dawn l-insulti joħorġu minn rappreżentazzjonijiet ta' partijiet differenti tal-ġisem, partikolarment il-warrani li, flimkien mal-ġenitali, fix-xbihat grotteski huwa dejjem iperbolizzat. Kif tosserva Susan Stewart, il-ħmieġ anali, (l-istess bħall-awrina u d-demm menstruwali) jitqiesu b'tabù għaliex għandhom statura ambigwa u anomala, fis-sens li huma parti mill-ġisem, prodotti mill-ġisem imma mormija mill-ġisem innifsu, anzi mill-warrani u mill-ġenitali.[22] Barra minn dan, kif jitteorizza b'mod konvinċenti William Miller, il-ħmieġ huwa mgħobbi b'tifsiriet soċjali u kulturali aktar milli naturali.[23]

Il-kopjun ta' Demarco jista' jitqies bħala kampjun tat-tradizzjoni antika karnivaleska mhux biss bis-saħħa tal-wiri ta' iġsma grotteski li jattiraw daqskemm joffendu l-Ħarsa tal-ispettaturi, imma wkoll minħabba l-ispirtu ribelli tal-*mundus inversus* li jaqleb ta' taħt fuq in-normi soċjali u jisfida dak kollu li jitqieħed b'tabù. Madankollu l-kopjun jagħti lok, aktarx b'mod aktar sottili, għal qari ieħor li jixħet dawl fuq kwistjonijiet kulturali Maltin oħrajn li jirrigwardaw il-ġisem, l-aktar id-daqs u s-sura tiegħu, kif ukoll l-aġenzija sesswali,[24] kwistjonijiet li jixhdu tensjonijiet soċjali miġjuba wkoll f'sorsi letterarji u kulturali oħrajn, inklużi dawk meqjusin ta' natura artistika 'ogħla'. F'dan is-sens, kif ippruvajt nuri fil-qosor ta' din it-taħdita, il-kuntratt taż-żwieġ ta' Dun Demarco, bl-irreverenzi u l-oxxenitajiet kollha tiegħu, jindirizza temi soċjali u kulturali misjubin f'kitbiet oħra, differenti ħafna, kemm bħala ġeneru u kemm bħala ton. Iż-żuffjett, għaldaqstant, huwa attitudni serja ħafna.

Dan l-artiklu huwa traduzzjoni għall-Malti ta' taħdita bit-titlu "Filth and Flesh in an 18th Century Maltese Catholic Priest's Playscript" ippreżentata waqt il-konferenza "Erotica, Pornography and the Obscene in Europe", fl-Università ta' Warwick (10-12 ta' April 2013). Il-qarrej għandu jżomm f'moħħu li din it-taħdita ġiet ippreżentata lil udjenza barranija u għaldaqstant ċerti dettalji ovvji kienu meħtieġa f'dak il-kuntest.

Noti

1 Joseph Cassar Pullicino, fi *Studies in Maltese Folklore* (1992) josserva li sas-seklu dsatax kienu għadhom qegħdin jinkitbu verżjonijiet differenti tal-*Qarċilla,* u jżid jgħid li "*subsequent editions with substantial additions and modifications continued to be printed up the 20th century*" (p 50). Vicki Ann Cremona f'"Carnival in Gozo: Waning Traditions and Thriving Celebrations", *Journal of Mediterranean Studies*, 5(1) 76 (1995) 68-95, tikteb sal-1991 fix-Xagħra (Għawdex) kienet għadha tinħadem reċta dwar kuntratt notarili għaż-żwieġ fil-jiem tal-karnival.

2 Gian Franġisk Agius de Soldanis, *Damma tal Kliem Kartaginis mscerred fel fom tal Maltin u Ghaucin maghmula mel Kanoniku Gianfrangesku Agius Sultana Ghauci*, Biblijoteka Nazzjonali ta' Malta, Libr. 143A.

3 Conrad Fenech, *Tagħrif Ġdid fuq il-Kitba* Izzueg la Maltia (1760) *u Analiżi Lingwistika Tagħha*, teżina ppreżentata għall-grad ta' Baċellerat fl-Arti (bl-Unuri) (l-Università ta' Malta, 2012). Minn mindu ngħatat din it-taħdita, l-istudju ta' Fenech jidher fil-ktieb *Dun Feliċ Demarco u l-Qarċilla fil-Karnival tal-1760* (Malta: Horizons, 2013).

4 Cassar Pullicino, "Il-Qarċilla: Bejn Drawwa u Drama f'Malta", *Il-Malti*, 30 (1954) 100-108.

5 George Mifsud-Chircop, "Past Carnival and New Year's Eve Drama in Malta", *Folk Drama Studies Today – International Traditional Drama Conference 2002* (2002) http://www.folkplay.info/Confs/Mifsud-Chircop2002.pdf (moqri f'Settembru 2012).

6 Dan il-kopjun mhuwiex l-uniku xogħol letterarju ta' Demarco. Huwa kiteb ukoll żewġ kotba reliġjużi bil-Latin, grammatika tal-Latin miktuba bit-Taljan, żewġ innijiet iddedikati lill-Qalb Imqaddsa ta' Ġesù u ta' Marija (ippubblikati fl-1766) u eleġija.

7 Is-siltiet mill-kopjun ta' Demarco ttieħdu mit-traskrizzjoni ta' Mifsud-Chircop, li wħud minnhom jidhru f'Mifsud-Chircop (2002). Fenech, li għall-istudju tiegħu reġa' ttraskriva l-kopjun ta' Demarco, mhux dejjem jaqbel mal-verżjoni ta' Mifsud-Chircop.

8 Għandha ssir differenza bejn 'ħarsa' u 'Ħarsa'. 'Ħarsa' tirreferi għall-ħars li ma jsirx b'mod aċċidentali; għall-kuntarju l-Ħarsa tingħata dejjem b'intenzjoni aktarx eġemonika li toħloq relazzjoni żbilanċjata ta' poter bejn min jixħet u min jirċievi l-Ħarsa.

9 Jana Evans Braziel, "Sex and Fat Chicks: Deterritorializing the Fat Female Body" f'Jana Evans Braziel u Kathleen LeBesco (edi) *Bodies Out Of Bounds: Fatness and Transgression* (California: California University Press, 2001) 231-254; p. 235. L-osservazzjoni ta' Evans Braziel hija riflessa fl-ispettakli li tagħti f'każini u fi ħwienet tax-xorb ċerta mara Maltija bi statura kbira li tuża l-psewdonimu 'L-Amerikana' jew 'Il-Messikana'. F'dawn l-ispettakli, li jinkludu ċajt oxxen u żfin suġġestiv, din il-mara tilbes ilbies żgħir ħafna, waqt li l-udjenza (ġeneralment irġiel) jiżżuffjettaw biha. Ara pereżempju http://www.youtube.com/watch?v=__1gkMju6YY (imniżżel Settembru 2012).

10 Mikhail Bakhtin, *Rabelais and His World*, trad. Helene Iswolsky (Indiana University Press, 1984) 303.

11 Dwar ir-rabta bejn l-ikel u s-sess ara Elspeth Probyn, *Carnal Appetites: FoodSexIdentities* (Londra: Routledge, 2000).

12 Fenech 111.

13 Paul A. Kruger, "A Woman will 'Encompass' a Man: On Gender Reversal in Jer 31, 22b", *Biblica*, vol. 89 (2008) 380-388, p. 382.

14 Ralf Remshardt, *Staging the Savage God: The Grotesque in Performance* (Southern Illinois University Press, 2004) 43.

15 Bertha Ilg u Hans Stumme, *Maltesische Volkslieder Im Urtext Mit Deutcher Übersetzung* (Liepzig: JC Hinrichs'sche Buchhandlung, 1909) 38, 72.

16 Ara pereżempju, *Il Sien Hazin*, *Il-Ghafrit*, *Il-Ghannei*, *Il-Felu*, u *L'Asp*.

17 Camillo Spreti, *Description of the Island of Malta and a Brief Treatise on Knightly Behaviour* (1764), trad. Averil Mackenzie Grieve, Londra: Library Committee, OSJJ, Historical Pamphlet: No 10 (1949) 37-38.

18 Christopher Kininmonth, *The Brass Dolphins: A Description of the Maltese Archipelago* (Londra: Secker & Warburg, 1957) 55.

19 J.P. Mason, "Sex and Symbol in the Treatment of Women: the Wedding Rite in a Libyan Oasis Community", *American Ethnologist* 2 (1975) 649-661, p. 650; David D Gilmore, "Sexual Ideology in Andalusian Oral Literature: A Comparative View of a Mediterranean Complex", *Ethnology* 22(3) (1983) 241-252. Tajjeb li wieħed jinnota, iżda, li x-xbieha tal-Mara bħala tentatriċi u forza korrotta fuq ir-Raġel, kienet diġà mxerrda ħafna fl-Ewropa Medjevali speċjalment fil-kitbiet reliġjużi. Il-prinċipju tal-Mara seduttriċi u l-kunċett tal-*femme fatale* jidher li jsib l-għeruq tiegħu fil-mit

tal-Medusa u l-qirda tagħha minn Perseus. Dwar dan ara x-xogħol ta' David Leeming, *Medusa in the Mirror of Time* (Londra: Reaktion Books, 2013) speċjalment 30-43.

20 Umberto Eco, *On Ugliness,* trad. Alastair McEwen (Londra: Harvill Secker, 2007) 137 (enfasi fl-oriġinal).

21 Ruth Holliday u Jacqueline Sanchez Taylor, "Aesthetic surgery as false beauty", *Feminist Theory*, 7(2) (2006) 179-195, p. 182.

22 Susan Stewart, *On Longing: Narratives of the Miniature, the Gigantic, the Souvenir, the Collection* (Duke University Press, 1993 [2005]) 104.

23 William Ian Miller, *The Anatomy of Disgust* (Cambridge MA: Harvard University Press, 1997) 8.

24 Ara, Immanuel Mifsud, *Studju Dwar il-Ġisem u Xbihat Korporali fil-Poeżija Maltija,* teżi mhux ippubblikata tal-Ph.D (l-Università ta' Malta, 2012) 29-70.